

Список використаних джерел

1. Барко В.І. Інформаційний порадник з питань формування прихильності до здорового способу життя і безпечної поведінки військовослужбовців та працівників правоохоронних органів: практич. посібник / В.І. Барко, О.В. Бойко, Е.С. Литвиненко К.: К.І.С., 2008. 142 с.
2. Барко В.І. Профілактика адиктивної поведінки у працівників ОВС України: Навчаль. посібник / В.І. Барко, І.В. Клименко, В.О. Криволапчук. К., 2009. 52 с.
3. Федотов А.Ю. Системно-структурный подход в профессиональной подготовке сотрудников ОВД / А.Ю. Федотов // Психопедагогика в правоохранительных органах. 2015. № 1 (60). С. 3–6.
4. Aldwin, C. M. Stress, coping, and development, Second Edition: An Integrative Perspective / C. M. Aldwin. NewYork: Guilford, 2007. 432 p.
5. Cochraine R.E., Tett R., L. Vandecreek. Psychological Testing and the Selection of Police Officers: A National Survey. Criminal Justice and Behavior, 30(5):511-537 October 2003. <https://www.researchgate.net/publication/247743668>.
6. Gerald V. Barrett, Rosanna F. Miguel, Jennifer M. Hurd, Sarah B. Lueke and James A. Tan. Practical Issues in the Use of Personality Tests in Police Selection. Public Personnel Management Volume 32 No. 4 Winter 2003. <https://doi.org/10.1177/009102600303200403>.

Березенко Віктор Вікторович,

аспірант кафедри юридичної психології
Національної академії внутрішніх справ

ДЕТЕРМІНАНТИ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

З метою визначення рівня сформованості політико-правової свідомості сучасної молоді нами проведене опитування студентів правників Національної академії внутрішніх справ. Інструктаж передбачав повідомлення про анонімність опитування та важливість щирих відповідей, а не демонстрацію «соціально бажаних».

Узагальнення результатів та порівняння їх із раніше одержаними нами даними дозволяє зробити наступні висновки:

1) студенти-правники менше орієнтовані на інформацію, що надається ЗМІ (24,1%), ніж громадяни загалом; вони віддають перевагу Інтернет-ресурсам (34,5%) та міжособистісному спілкуванню (32,8%). При цьому рівень їх недовіри до засобів масової інформації також вищий (не довіряю певною мірою – 38,8%, не довіряю повністю – 33,6%);

2) студенти-правники досить критичні стосовно власної професійної компетентності. Так, лише п'ята їх частина вважає свої правові знання достатніми для захисту своїх прав; прагнення

удосконалювати свої знання притаманне 44,1%, невизначену відповідь надали 25,8% опитаних;

3) студенти-правники демонструють амбівалентність стосовно оцінки діяльності правоохоронних органів. Так, для захисту своїх прав третина з них (34,5%) звернулася б до поліції, але четверта частина (25,9%) – не має віри до жодної з перерахованих в опитувальнику інституцій. При цьому рівень до віри до поліції значно вищий, ніж до суду (17,2%), прокуратури (15,5%) та органів виконавчої влади (12,9%) і перевищує аналогічний показник соціологічних опитувань. Ймовірно, це обумовлене корпоративними симпатіями респондентів – студентів навчального закладу системи МВС України. Така думка підтверджується відповідями на наступне запитання – справедливість покарання у випадках притягнення громадян до кримінальної, адміністративної, цивільної відповідальності мала місце, на їх думку, лише у 19,0% випадків;

4) рівень розвиненості політико-правової свідомості опитаних студентів-правників не може бути оцінений як достатній. Так, половина з них (50,8%) не задумувалися над особливостями сучасного стану законодавства, що регулює виборчий процес в Україні; 61,2% оцінюють свою поведінку як виборця як пасивну, ще 25,9% – взагалі не цікавляться цією проблемою.

Окрім безпосередніх відповідей на запитання, з респондентами проводилися бесіди проблемно-уточнюючого характеру, в ході яких з'ясувалися наступні складові політико-правової свідомості:

1) знання виборчих прав громадян – когнітивний компонент;

2) ставлення до порушення виборчих прав – оціночний компонент;

3) здатність до протидії порушенню виборчих прав – поведінковий компонент.

Були виявлено наступні *проблемні моменти*:

– опитаним бракує знань стосовно можливостей впливу на різні аспекти життєдіяльності власного навчального закладу та політико-правові реалії України;

– бажання в майбутньому працювати поза межами України вказує на невдоволеність чинним соціальним і економічним державоустроєм.

У зв'язку з цим, доцільно більше приділяти уваги ознайомленню студентів із тими аспектами суспільного життя, у яких вони мають брак інформації. Окрім теоретичного вивчення, доцільним тут є активне залучення молоді до громадської діяльності: згідно з даними соціологічних опитувань, серед молоді віком від 14 до 28 років лише 1% бере активну участь у політичному житті; 7,4% респондентів назвали себе членами громадських організацій, 5% – членами партій і 13,5% – членами громадських організацій. При цьому молодіжні суспільні об'єднання мають досить високий кредит довіри [1, с. 100; 2], отже, існує реальна суспільна потреба в розвитку таких організацій.

На основі проведеного дослідження маємо підстави для твердження, що загальною характеристикою політико-правового самовизначення молоді в сучасний період є певна суперечливість поглядів, переконань і поведінки. З одного боку, результати соціологічних опитувань засвідчують, що лише 16% молоді цікавляться політикою, 46,2% зазначили, що цікавляться нею лише періодично, 19,1% – ставляться до неї байдуже, а 16,9% – взагалі принципово нею не цікавляться [2]; з іншого – саме молоді є найбільш активними учасниками резонансних політичних подій в Україні останнього часу.

В процесі проведення бесід встановлено, що більшість респондентів не орієнтується, чи існують в їхньому ВЗО органи студентського самоврядування чи студентські соціальні служби; лише приблизно кожен десятий епізодично брав участь у їхній діяльності. Відсутність прагнення до соціальної активності опосередковано впливає й на зацікавленість політичною ситуацією в країні: опитувані не висловлюють бажання вступати до будь-якої політичної партії чи громадської організації. При цьому політична й соціально-економічна нестабільність у державі продукує протестні настрої у референтному середовищі, тому не виявляючи безпосередньо політико-правової активності, студенти вважають, що в Україні наявні нагальні підстави для акцій непокори, хоча й не готові до них приєднатися. Такі міркування підтверджуються інформацією, отриманою при проведенні глибинних інтерв'ю з деякими респондентами.

Таким чином, соціалізація сучасної студентської молоді відбувається в суперечливих умовах, що й спричиняє маргіналізоване ставлення до розбудови інститутів громадянського суспільства, низький рівень громадянської активності, недовіру до владних структур та суспільно-політичних інститутів.

Одним із можливих шляхів подолання такого стану нам видається активізація діяльності органів студентського самоврядування, що є одним із елементів функціонування громадянського суспільства. Беручи участь в упорядкуванні власного життя й навчання, студенти отримують можливість адекватно та конструктивно задовольняти свої соціогенні потреби в саморозвитку і самоактуалізації, формувати належний рівень політико-правової свідомості.

Список використаних джерел

1. Петрунько О. В. Мотиви відчуження сучасної молоді від активної політичної діяльності // Педагогіка і психологія. 2006. № 1. С. 98–101.
2. Соціальний капітал Львівщини та його проєкція на активність молоді в громадському житті: <http://risclviv.wordpress.com/2010/09/11/hello-world>.